

mo pozabili tega bridkega nauka, ki nam veli lotiti se resno in brez odlaganja dela. Kako lepo nas prepriča pisateljica članka — Ž. r. d. in učiteljice, — da je izobrazba učiteljic ž. r. d. prvo poglavje k pričetku tega dela.

Za pouk moških ročnih del se izobrazbi literarni učitelj z vsemi izpiti še v posebnem kurzu. Ne dovoli se obrtniku ali pridnemu diletantu, ki nekaj tednov pogleda v pedagoške skrivnosti, da bi poučeval na osnovni šoli. Zakaj pa je to smelo biti — in bi še smelo biti — pri ženskem ročnem delu drugače? Večino ma iz gospodarskih ozirov, iz katerih je ostalo tudi ročno delo 53 let brez nadzorstva, katero bi pa delovanje učiteljevo spodbujalo, podpiralo, pospešilo s strokovnim nasvetom in s trebljenjem slabega.

Ker trdim, da je ročno delo v prvi vrsti vzgojno sredstvo, sem in bom zagovarjal vedno naziranje: učna moč brez dovršene pedagoške omike, t. j. v sedanjih naših razmerah najmanj z absolviranim učiteljskim, ne sme na šolski oder kot učit. žen. roč. del.

Visoko naobražene učiteljice bodo znale pod strokovnim nadzorstvom izbrati krajevnim razmeram primerno snov iz obširne naše domovine, ker že različno podnebje ustvarja in zahteva različnega gospodinjstva dela.

Vstrezalo bi se s tem narodno gospodarski misli in tudi naši srčni želji, ohraniti narodu značaj. (Dalje prihodnjic.)

Obrtno nadaljevalne šole.

—o Učiteljski tečaj. Prvi delni tečaj za izobrazbo učiteljev risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah, ki naj bi se letos vršil na tehniški srednji šoli v Ljubljani, ne bo aktiviran, ker primanjkuje potrebni kredit za pokritje stroškov.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolske ljudske knjižnice.

Šolske knjižnice.*

Danes ima gotovo vsaka šola svojo knjižnico. Niti misliti si ne morem šole brez knjižnice. Ona je njen najlepši nakit in izpopolnjuje vzgojno in poučno delo tam, kjer je šola prenehala delovati direktno s svojo vzgojo.

Z njo mora biti vsakdo po izstopu iz šole v ozkejši kontaktu; v njej mora najti utehe, razvedrila in znanja; iskrenega in dobrega duševnega svetovalca in svetovalca v težkih dneh življenja.

Nikjer nisem bil tako zadovoljen, tako srečen in blažen, kakor v svoji šolski knjižnici, kjer sem se spajal z našimi razumniki, ki so mi razjasnjevali preteklost, reševali probleme, me vzpodbujali k delu in razmišljanju!

Knjige so mi znale oživeti živo prepričanje, odkriti mi tajnosti sveta; donele so me v visoke sfere delov in mi napolnile dušo z zanosom za resnico in lepoto.

In ona ozka sobica z omarami polnimi knjig je postala svetinja in svetišče znanja in uma; akademija in zbornica najbistvejših in najrazumnejših mož zemlje in vekov.

Ona da utehe vsakomur, samo je treba imeti ljubeznj do nje, čiste in nepotvorjene ljubeznj in ni je nesreče, ki bi nam ne mogla nuditi sreče in zadovoljstva v njej.

A šolska knjižnica zahteva tudi vztrajnih in neustrašenih delavcev, boričev, svojih apostolov, ki hočejo njeno istino, moč in delo širiti v vsak kotiček, bogat ali siromašen — z enako ljubeznijo. Povsod mora svetiti njena luč, da razpršuje temino in slepoto, da odpira oči in povsod širi znanje, resnico in ljubezen.

Potreba je šolskim knjižnicam vestnih, vztrajnih in čilih knjižničarjev, da ne stoje v njih knjige zložene v omarah kakor mumije v muzeju, temveč da žive svoje življenje, da govore, podučujejo, tešijo in vodijo narod po stezah življenja. Knjižnica je treba dati življenja, in sicer krepkega življenja!

In to življenje je potreba da daje šolski knjižnici učitelji. On mora biti njena duša; z njo mora biti v tesni zvezi, v njej mora živeti, za njo delati in ves svoj prosti čas mora posvetiti njej. Zavedati se mora, da hoče narod napredovati v znanju s pomočjo šolskih knjižnic; zrno resnice bo zrastle v veliko steblo, če šolska knjižnica neguje nadalje sveže razorano živo znanja, v katero je šola položila prve kali.

S kako bolešijo sem gledal šole, ki niso imele urejenih knjižnic! Knjige so

bile nerazrezane, zmetane v kakem kotu za hrano mišim in plesnobi; pokrivala jih je debela plast prahu in polagoma so se optapljale v pozabljenje.

Ali se zavedajo učiteljice in učitelji takih šol, da omejejo svojemu narodu lahko dragoceno blago, da sicer narod s svojim neznanjem podleže lahko različnemu zlu in da tak narod pokrivačo pajčevine in prah, pod katerim polagoma propada in tone v pozabljenje? To je zločin! Zločin večji in strašnejši od zločina najgršega zločinca, ker on ubija poedinca in celoto, a taka učiteljica in učitelj uničujeta narodu njegovo čtivo z brezčelnjem in svojo malomarnostjo.

V vsakem poedinu je velik nagon k radovednosti. Ta radovednost je vzrok, da o vsem izprašujemo in iščemo vzrokov. Zanima nas preteklost, gledamo sedanost in razmišljamo o bodočnosti. Svojo bolelost in svojo radost prenašamo drugemu in neko čustvo prijetnosti nas navda, kadar najdemo resnico, kadar našo letimo na sorodne duše. In to pomaga, da vsak poedinec rad poseže po knjigi, ki mu daje odgovora na njegovo mišljenje, a potreba ga je voditi, vzpodbujati in nuditi mu samo dobro in zdravo čtivo, katero on lahko razume, ki ga zanima in ga prevzame vsega, njegovo dušo in srce in čtivo postane njegova last.

In tu je treba da prevladuje načelo od bližjega k oddaljenemu, od lažjega k težjemu.

Predno se komu izda knjiga iz knjižnice, ki je sam ne more izbrati, je potreba spoznati njegovo duševno višino, na kateri se more nadaljevati novo spoznanje in razumevanje potom izposojevanja knjig iz šolske knjižnice.

—o Melinci v Prekmurju. Leta 1920 v marcu je bilo tu ustanovljeno izobraževalno društvo, h kateremu je pristopilo takoj 56 članov. Pričelo se je s predavanji, petjem in predstavami. Pevski zbor je nastopil štirikrat pri predstavah, ki so pravo lepo uspele v zadovoljstvo vseh. Predstave so prinesle tudi precej čistega dobička. Okoli 600 K se je porabilo za nakup knjig. S tem je bil storjen začetek knjižnici. Poleg teh knjig je daroval g. tovariš Janko Kavčič okoli 100 knjig razne vsebine in g. Koller, davč. upravitelj v Dol. Lendavi 10 knjig. Knjižnica je dobivala vsak teden tudi nekaj političnih listov od raznih uredništev. Knjige in listi se prav pridno čitajo, lahko trdim, da še nikjer nisem našel tega, da bi ljudje s tako slastjo brali kot tu. Pa še kdo trdi, da dela književna slovenščina Prekmurcem preglednice! Le pogledajte njihove molitvene knjižice, vse — z malo izjemami — v književni slovenščini. Le knjig primanjkuje. In še to omenim, da sem lani potem oglasa v »Učit. Tovarišu« prosil za kakšno knjigo za izobraž. društvo. Kaj menite, koliko sem jih dobil? Nič! Vse svoje knjige sem žrtvoval — no vidim, da je rodilo to dobre uspehe — čeprav knjige slabo izgledajo.

Ljudska predavanja.

—o Roditeljski sestanek v Melincih — Prekmurje se je vršil eden in sicer januarja 1. 1921. Udeležba je bila obilna in so navzoči pridno sledili govornikovim izvajanjem in so se pozneje posebno kar se tiče šol, obiskali, tudi po teh ravni.

—o Za ljudsko prosveto. Z Jesenic nam poročajo: Tovariša Franc Zupancič in Ivan Šega sta pričela z javnim predavanjem v delavskem domu na Savi-Jesenice pri prosvetnem društvu »Svoboda«. Imela sta vsak že po tri prav dobro vspele in dobro obiskovane predavanja. — Poleg tega je ustanovil tov. Iv. Šega pri »kovinarski podružnici« Sava-Jesenice strokovno šolo za člane tega društva. Poučuje vsako nedeljo od 9.—12. dopoldne in to že od meseca maja lanskega leta. Jednako šola sta poklicala v življenje tovariša Janko Baraga in Franc Zupancič na Koroški Beli za tamošnje člane te podružnice. — Ako se vpoštevata, da ti trije tovariši vrše to delo brezplačno, iz golega navdušenja za dobrobit delavstva, jih lahko stavimo za vzgled premnogim tovarišem, ki se branijo tako krčevito vsacega najmanjšega izvenšolskega dela. — Posnemajte jih!

Šolski odri in pevski zbori.

—o Kraljestvo palčkov v Ribnici (Dolenjsko). Dne 25. in 26. marca je priredila tukajšnja meščansko- in ljudsko-šolska mladina v sokolski dvorani predstavo igre Kraljestvo palčkov, v korist Jugoslovanske Matice. Mladi igralci in igralke so tako dobro nastopili, da je splošna želja še enkrat ponovitev igre. Upam, da nas še enkrat razveselite s svojim nastopom 9. aprila. Koga naj pohvalim — morda norčka ali vile, kralja ali palčke. Kratko rečeno — norček nas je

zabaval, da je s svojim drznim nastopom izzival salve smeha med gledalci. Bili pa so vsi na svojem mestu in očarani po ljubkem nastopu vil, po hudomušnosti palčkov in po majestetičnem nastopu kralja z dvorom smo odhajali domov. Jugoslovanska Matica je na dobila znatno vsoto okoli 3000 K. Vsa čast otrokom, vsa hvala prirediteljem. Pokazali ste, da se zavedate težkega poklica v polni meri — a dobrotnikom, ki so pripomogli kakorkoli, da je bil uspeh tako lep — hvala pristrčna hvala imenom organizacije z najidealnejšim programom današnjih tako materialističnih časov.

—o V Šmarju pod Ljubljano je priredila šola 25. in 26. marca t. l. otroško predstavo: 1. Schubert: Sonatina. Op. 137, št. 1. F. Mazas: Deux Airs Variés št. 2 harmonij in gosli. 2. V. Parma: Zapoji mi ptičica... Sopran in harm. 3. Deklamacije: Graničar (Cegnar). Još jedna želja (in Kosovka). Korist domačih živali. 4. Igrici: Lepota slepi in Kaznovani šaljivci iz »Otroški oder«. — Naštudiral tov. M. Perovšek. 5. Lepa naša domovina. Posebno so ugajale: Domače živali (8), katere vodi 1 učenec (sestavil šol. voditelj) in pa igrici. Uspeh prav dober v vsakem oziru.

—o Šola v Kapelah pri Brežicah je priredila dne 5. marca dobro uspešo šolarško veselico, ki je pokazala prave zmoglosti tukajšnje mladine. Pevske točke je vodil kapelnik »palčkov«, med katerimi je posebno inponirala »Sokolska koračnica«. V tridejanki »Šivilja Klara« je Jožek prav dobro rešil svojo ulogo. Nastop palčkov in drugih je bil čisto siguran. Igralci so izvršili svoje naloge popolnoma samostojno. Alegorija »Morje plaka« je prav globokega jedra, ki pa ni menda pri mnogobrojnem kmetskem ljudstvu naredilo onega učinka, kakor pri inteligenci, katere sicer pri nas ni mnogo, a smo še večino iste pogrešali. Gdč. Kugličeva, ki je imela z vajami mnogo truda, je z uspehom lahko zadovoljna; ne sme se pa v bodoče plašiti neumestnih opazk od strani nekaterih starokopitnežev. Tudi druga dva gospodičnata gre za hvala, ker ste imeli deloma pri vajah, kakor tudi pri opravljanju mnogih igralcev dosti truda. — J.

—o Šolsko mladino se je priredila Božičnica v Melincih — Prekmurje. Nastopilo je več deklamatorjev, ki so prav lepo in s ponosom izvajali razne pesmi. Posebno je ugajala navzočim živa slika — Slovenka, Hratica, Srbkinja. Pod božič. drevescem, ki je bilo lepo okinčano — vse delo šolarjev — je bilo za vsakega učenca darilce. Najbolj na je ugajala otrokom tombola za katero je bilo zbranih 60 darilc. Prav lepo je bilo petje pevskega zbora šolarjev.

—o Višnjagora. Otroci v Višnjagori so priredili v petek, dne 24. in v soboto, dne 25. marca šolsko predstavo. Na vzporedju je bilo petje, deklamacije in igra »Snežulčica in škrtič«. Bilo je vsestransko zanimanje in uspeh v vsem zelo zadovoljiv.

—o Šolski oder na Vurbergu. Dne 25. marca je priredila šol. mladina v tekočem letu drugo gledališko predstavo. Spored: I. Prizor v šoli pred poukom. II. Janko in Metka. III. Škratelj. Z velikim zanimanjem je sledilo občinstvo priznanim izvajanjem marljive šol. mladine. Rosilo se je marsikatero oko navzoče matere in očeta, ko je videlo, kako lepo se vzgaja šol. mladina. Navzoči zastopniki občine in krajnega šol. sveta so izrekli šol. vodstvu hvaležno priznanje za velik trud, ki ga ima šola z ukažljivo šol. mladino. Dobiček se porabi za vezavo knjig domače ljudske knjižnice, ki se bode otvorila začetkom prihodnje zime.

—o Šolski oder v Babnempolju trajno napreduje. Pri dobro obiskani predstavi dne 19. marca smo nabrali svotico 1100 K za kulise; treba vpoštevati, da naša vas šteje komaj 450 ljudi in da tudi šol. soba ni velika. Spored je zelo ugajal zlasti slikovite skupine pri točkah: »Morje plaka«, »Martin Kopač pride v vas« in »mala učiteljica pri palčkih poljančkih«. Dekleta so vrlo pomagala z dvodejanko: »Pri gospodi« a domači meš. zbor z ubranim petjem, za kar je osobito pri Prezidancih žel zasluženo priznanje. Dne 26. marca smo pa ženske ustanovile društvo: K. J. S. katero šteje do sedaj 120 članic in prav ugleden odbor. V njegov program spada tudi vzbujači veliko zanimanje za kledljanje, kar bi bilo posebno za našo v zinskem času brezposelno žen. mladino velikega pomena; šest deklic je že pričelo z delom, s katerim imajo veliko veselje. Letos se nam obeta, da dvignemo našo šolo za eno nadstopje no in ko bo stavba gotova ter še bližnji Prezid definitivno pod Slovenijo, bo kulturno delovanje v našem gorskem kotu mnogo olajšano.

Književnost in umetnost.

—k Dr. Josip Goršič — Socialna zaščita dece in mladine. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov IX. zv. Skrb družbe in države za sirote in nezakonske otroke je postala po vojni silno važna, ker je število takih otrok zelo naraslo. Samo Slovenija jih šteje okoli 76.000. Zato je zelo hvalevredno, da je pisatelj zbral tozadevne podatke, povedal kaj smo do sedaj že pri nas za mladoletne in sirote storili, ter kako je skrb za nepreskrbljeno mladino urejena v drugih državah. Zanimiva so zlasti poglavja o zaščiti mater in dojenčev, dece v predšolski in šolski dobi ter moralno zane-mariene mladine. Spis je neobhodno potreben za učitelje, sodnike in duhovnike, ki se največ bavijo z mladinsko oskrbo. Knjiga, ki je spisana zelo pregledno, poučno, pa zanimivo, bo izpolnila veliko vrzel v našem socialnem slovtstvu.

—k 6. br. »Učitelja«. Dr. Paja Radosavljevič, Francuska Pedagogija. Rad. M. Stefanović, Evolucionizam i Pedagogika. Olga Ppetajeva, Radna škola na delu, s rusko preveo dr. Jov. Maksimović. Drag. A. Marković, Muzičko vaspitanje. F. Vajda, Ptui, Ženska izobrazba. Sreten Dinić, O dečijoj književnosti. Fiziologija. Mucanje kod dece od D. A. B. Filozofija. Niče kao preteča psiho-analize od dr. Herbeca, preveo Lj. Lazić. Psihologija. O pažnji od S. Ljubinića. Metodika. O bukvaru od Jov. P. Jovanovića. Iz školskog rada. Pripreme za čitanje u I. raz., od Jov. Udickog. Prosvetni pregled, Čehoslovačka — Francuska — Belgija — Italija — Engleska — Španija — Ujedinjenje Sev. Amerik. Države — Argentina — Indija — Sirija. Književni pregled. Referati. A. Gerlah. Kak prepodavati detjem aritmetiku, ref. Mil. R. Majstorovića. Krači prikazi a) Domaćih knjiga i listova: Tih. R. Dordević: Iz Srbije kneza Miloša; dr. Vlad. Petković: Manastir Ravanica, Srpsko Kosovo. Narodni prijatelji: Ljub. M. Protić: Pedagoška pitanja: Stan. M. Mijatović: Školska administracija: Zar. R. Popović: Pripovetke iz St. Srbije, Misao. Prosv. Glasnik. b) Stranji: List združenih Českoslov. učitelja; Sall-wirk: Erziehung durch die Kunst; Kornelius: Elementär Gesetze der bildende Künste. Bibliografija. Beleške. Priznanje godine službe — Stečaj za škol. higijenu — Završen pretres zak. o nar. školama — Okružni školski muzej u Kragujevcu — Pedagoško društvo — Kongres za moralno vaspitanje. Listak. Mih. M. Stanojević: Iz »mojih uspomena«.

—k Zvonček, 3. števil. 1. 1922. Vsebin: Anica: Pomladna želja neodrešenih bratov. Pesem. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka s tremi podobami. V. Mazi: Denar. Povest. Novi papež Pij XI. Podoba. Janko Leban: Štrklji. Povest. Miroslav Kunčič: Prošlost. Pesem. Fr. Rojec: Za domači muzej. Poučni spis z dvema podobama. Pouk in zabava. Kotiček gospoda Doropoljskega.

—k Popotnik, števil. 1.—2. 1. 1922. Vsebin: Razprave: Dr. K. Ozvald: Kaj je in kaj ni ljudska univerza? Mil. R. Majstorović: Srpska pedagoška knjiga. Iz šolskega dela: Ana Pfeifer: Elementarni pouk v čitanju in pisanju na podlagi samodelavnosti. Matija Heric: Razmišljevalno računanje in nova metoda računanja z mestnim vrednostmi. Telesna vzgoja: Fr. Grm: Higijena govora. Razgled. A. Slovstvo. Fr. Erjavce: Izbrani spisi za mladino. Slovenski pesniki in pisatelji V. (E. Gangl.) — H. Družević: Črtice k zgodovini glasbene umetnosti. (—.) — Čika Jova-Zmaj v slovenskem prevodu. (F.) — Alojz Kraigher: Umetni-kova trilogija. (Pav. Flerč.) — Dr. S. Čajkovčeve »Čitanke«. (Pav. Flerč.) — Dr. Vladimir Dvorniković (č.). B. Časopisni vpogled. Literarni doneski v delavnem pouku. — Iz druge literature. C. To in ono. Kaj opazujemo v šolah? (F. Ž.) — Ljudsko mnenje o šoli. (F. V.) — Kaj spada v šolsko sobo? (—.) — Načrt zakona o srednjih šolah. — Tretji mednarodni kongres za moralno vzgojo v Ženevi. (G. Silij.) — Drobne pedagoške novice. — Usoda »Popotnika«. — Dr. Fr. Derganc: Filozofski slovar. (Dalje.)

—k »Sokolici«, št. 3. in 4. Vsebin: 1. Predavanje I. B. 2. Pesem dobrovoljcev. Dr. Lj. Pivko. (Konec prih.). 3. Zakaj sem Sokol? Iz češčine preložil N. Perko. (Dalje.). 4. Zgodovina telovadbe. J. Jeras. (Dalje.). 5. Moj izlet na Mrzlico. Ivanka Naglav. 6. Podmladek rdečega križa. B. 7. Popravki k vajam moškega naraščaja in ženske dece. 8. Mladi vojaki. Proste vaje. Fr. Pleničar. 9. Glasnik + Br. Janko Kovčič. — Obeltnica smrti našega prvega staroste dr. Iv. Oražna. — Šestdesetletnica Sokolstva. — Priprave za I.

* Vladimir Pevalak: Jedinstvo, števil. 1. in 2.